

Улуу Октябрь ийн охусунд партия дыалаларыгар бэринийлээх, Советтар былаастарын ийн тургууласныг төлөннөөх революционердадаа биңиги дойдуга өрүү ойдүүллэр, кинилэр ааттарын дидриг ытыктабылысан ахтлар. Итиник дөннөртөн бирдэстэринэн Саха сиригэр Советской былаас олохтонуутун ийн охсууну активней кыттылаа, бөдөн партийнай, государственночийн деятель Максим Кирович Аммосов буолар.

М. К. Аммосов элэр сааңттан Якутскойдаа туурт кылаастаах училишеба ўрзинэбүттэн, батталаах былааны утрын охсуунууга кыгтыбыта. В. И. Ленин соратнига Ем. Ярославской салайар курууногун бинр активней истээччинэн буолбута. Кэлин ити марксистской куруунук истээччиээртэн М. Аммосов, П. Слепцов, С. Аржаков уо. д. а. курдук төлөннөөх революционердадаа туурттара.

М. Аммосов 1917 сүл кулун тутарга РКП(б) кэккэтигэр кийрбите, онтон ыла угус эпизиттээх сорудахтары толорбута, сахалын уонна нууччалын листовкалары тарбаталыша.

Меньшевиктер көмөлөрүнэй быстахтык былааны ылбыт олохтоо баайдар анти-советской органинара—Уобабаластаацаа совет 1918 сүл кулун тутар 29 күнүгэр 27 кинин тутан хаайбыта. Кинилэр ортолоругар М. Аммосов эмзэ баараа.

Бу ыараах кэмнэг конул былаас ийн охсунтар күүстэрэг нуучча рабочайдара

уонна бааынайдара улахан быраатты көмөнгөн огорбуттара. Сибирдээби ЦИК тэрийн ыппиты Кыныл Армия этэрээ А. С. Рыдзинский хамаандалаанынаа Якутскойга Советской былааны 1918 сүл от ийн I күнүгэр олохтообуута уонна түрмээс сэргар большевиктары босхлообута.

Сотору кэминэн Якутскойга 35 кинилээх пролетарской социалистической ыччат кулууба тэриллигэр. Итини тэрийээччинэн уонна кини Президиум бастакы председателинэн М. Аммосов буолбута. Бу кулууп ыччат уонна иёнилийнэ ортотуугар Советской былаас ыттара политикатын ойдотөр үзүүн сүрүүнүүр, лекциялары уонна бэсэдэлэри тэрийэр, спектакллары уонна концертары көрдөрөр.

1918 сүл сайнныгар гражданской сэрии сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр. Сибиргэ быстах кэмнэ Советской былаас сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр. Сибиргэ быстах кэмнэ Советской былаас сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр.

1920 сүл бэс ыйни 4 күнүгэр М. К. Аммосов бааныг тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр. Сибиргэ быстах кэмнэ Советской былаас сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр. Сибиргэ быстах кэмнэ Советской былаас сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр.

М. К. Аммосов Томскойга тинийн подпольной революционной үзүүн ыппита. 1919 сүл тохсуннуутугар

ХОЛОБУР БУОЛАР ОЛОХ

Иркутскайга кэлбите. Кини онно Беднов дэн араспаанынан олорбута. Олохтоох партийнай тэрилтэн кытта сибээни олохтоои баран фронгига тийгитэ.

Ити сүл ыам ийн бүтүүтүгээр Москва рабочайдарын иниилэригэр тыл эпитет. «Правда», «Жизнь национальностей» ханыннадаа ханааттара га колчаковчтар хара дайдаах бынынларын саралын тардар уонна Сибирь партизанын героический охсунууларын көрдөрөр ытстатылары суруйбута.

Кэмнэ кинэбээ Сибирии босхолоонун сабаламмыта. М. К. Аммосов партия КК Сиббюротун кинээлээрийн секретарынан үзэлээб и тэ, РКМ Омскойдаа Губбюротун чилийнин талылышыбыта.

1920 сүл бэс ыйни 4 күнүгэр М. К. Аммосов бааныг тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр. Сибиргэ быстах кэмнэ Советской былаас сабаламмыта, тас дойдулар империалистарын байланшынай интервенциялара күөртэллигэр.

М. К. Аммосов 1922 сүл бэс ыйни 4 күнүгэр Якутскойга кэлэн партия Саха сирийнээчи обкомун секретарынан анаар. Контрреволюцион наядын тэрийтэри улттурутуүгэ бынчнын кыттынын ылар.

1923 сүл күнүгэр кини ВЦИК Президиумгар Саха АССР представителинэн анаар. Бу поска үзэлээрийн талыллан үзэлээбигэ. 1937 сүл буутуутгэр олоюсуюх буридаанынга түбэхэн хаайыллыбыта уонна 1939 сүлга кини сырдык тынын түрмээ быстыбыта. Партия уонна правительство ити сыйнаны 1956 сүлга көннорбутэ уонна төлөннөөх

төннөн кэлэр уонна САССР Совнаркомун председателинэн анаар, партия обкомун бюротун чилийнин талыллар. Ити сыйлларга республика; хаанаайыстыбанай уонна кульгурнай тутуу кинэник тэнтиллигэр. Партия обкомун уонна САССР правительстхотын ыттара дынхаллара кылаассабай охсунуу усулубойдатыгар олоххо киллэриллэлэрэ. Ханаайыстыбанай уонна культурний олол уопсай өре көтөвүлүүтэ бэлиэтэммитэ, улзээн иниилээчилэр Советской былааска итэбэллээр үрдээбигэ. М. К. Аммосов уонна И. Н. Бараков ВКП(б) КК аппараатыгар улээ ылымыбыттара бастакы инструкторына и аянааммыта, иккин—тыа ханаайыстыбатын отделын сэбидиссийн солбайаачынан.

1932 сүл санатыгар М. К. Аммосовы партия Казахстанга үзээ ыппита. Бастаан Арбаа Казахстан, онтон 1934 сүл олуннууттган Караганда обкомун секретардарынан үзэлээбигэ. 1936 сүлга Хотугу Казахстанаа бы обком секретарынан талыллыбыта.

1936—37 сү. М. К. Аммосов Киргизия Коммунистической партиянын Кин Комитетын бастакы секретарынан талыллан үзэлээбигэ. 1937 сүл буутуутгэр олоюсуюх буридаанынга түбэхэн хаайыллыбыта уонна 1939 сүлга кини сырдык тынын түрмээ быстыбыта. Партия уонна правительство ити сыйнаны 1956 сүлга көннорбутэ уонна төлөннөөх

революционер үтүү аата чөлүгэр түнэриллигитэ, толору реабилитацияламыта.

М. К. Аммосов—партия X, XI, XIII, XIV уонна XVII съезжин делегата. Советтар Бүтүн Россиятааы съезжин ВЦИК уонна СССР ЦИК угус ахсаанаах сессияларын кыттылаа. Кини сахалартан бир бастакы публицист, журналист быытынан билэр, 200-тэн тахса бэчээттэммит үлэлэр автордарынан буолар. Аммосовы ыстайыларын сэбидиссийн солбайаачынан.

М. К. Аммосов кэргэнэ, биллийлээх революционерка Р. И. Цугель-Аммосова бэйэтин ахтыларыгар кэргэнэ В. И. Ленин приемугар хаста да сильдьбытын, кинини партийнай муннхахтар, конференциялар, съездээр кинэригэр элбэхтик көрбүтүн туунан ахтар. Аммосовы пролетариат улуу сирдигээ В. И. Ленин көмүллүүтгэр кыттыбыта. Горкига баар музейга Ленин хоруубин таңыгар туртуу түгээн түнэриллигитэ улажан хаартыска хараллан турар. Итинэхэ Знамя аттыгар М. К. Аммосов турара көстөр. Онон М. К. Аммосов туунан В. И. Ленин тус бэйэтинэн билэрэ мөккүөрдээх буулон табыллыбат. Коммунистической партия эрэллээх уола М. К. Аммосов революционийн олою аттыгар тарга халбанаабат холобуунан буолар.

А. БАРАШКОВ,
Үедэй орто оскуолатын
учуутала.